

การศึกษาพฤติกรรมทางพุทธศาสนาและ ความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านกัลยาณมิตร ของเด็กวัยรุ่นกับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

ฐิติวี แก้วพรสวรรค์ พบ.* วชิราภรณ์ อรุโณทอง พบ.**

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมทางพุทธศาสนาและคะแนนความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านกัลยาณมิตรของเด็กวัยรุ่น รวมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีการศึกษา รูปแบบวิจัยเป็นการศึกษาเชิงพรรณนา ณ จุดใดจุดหนึ่ง (cross sectional descriptive study) เลือกกลุ่มตัวอย่างศึกษากระจายตามตัวแปรเพศในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนในโครงการสุขภาพจิตโรงเรียน สาขาวิชาจิตเวชเด็กและวัยรุ่น ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ที่ยินดีและได้รับอนุญาตจากผู้ปกครองในการร่วมตอบแบบสอบถาม และตอบแบบสอบถามครบถ้วน จำนวน 1,018 คน โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม 3 ชุด คือ แบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านกัลยาณมิตร แบบสอบถามพฤติกรรมทางพุทธศาสนา และแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา กลุ่มตัวอย่างศึกษาส่วนมากอายุระหว่าง 12-13 ปี พบว่าระดับคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านกัลยาณมิตรคือ 112.4 คะแนน (T-score = 50 แปลว่ามีคุณธรรมระดับปานกลาง) จากการวิเคราะห์ทางสถิติ พบว่าค่าคะแนนมีความสัมพันธ์กับปัจจัยเกรดเฉลี่ย เพศ โรงเรียน การนั่งสมาธิ จำนวนพี่น้อง การเข้าชมรม รายได้ต่อเดือน การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา การสวดมนต์ และอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ($p < 0.05$) เมื่อวิเคราะห์หุ้ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านกัลยาณมิตร คือเพศ เกรดเฉลี่ย โรงเรียน พฤติกรรมการนั่งสมาธิ ($F = 21.284, 10.355, 6.725, 5.231$ ตามลำดับ, $p\text{-value} < 0.001$)

สรุป เด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านกัลยาณมิตรอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องคือ เพศ เกรดเฉลี่ย โรงเรียน และการนั่งสมาธิ ปัจจัยที่มีผลต่อความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย คือ การนั่งสมาธิ การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาของโรงเรียน หรือการสวดมนต์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมจริยธรรมสามารถจัดขึ้นได้ภายในโรงเรียน โดยเฉพาะในโรงเรียนพุทธควรมีการศึกษาในแง่ของการวัดเชิงพฤติกรรมประกอบเพิ่มเติม

วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย 2553; 55(2): 133-142

* สาขาวิชาจิตเวชเด็กและวัยรุ่น ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพฯ

** กลุ่มงานจิตเวช รพ.ลำปาง จ.ลำปาง

The Study of Buddhism behavior and Relationship between the Youth's opinion about good friends qualification

Thitawee Kaewpornswan M.D.*, Wachiraporn Arunotong M.D.*

Abstract

Objective: To study the religious activities and relationship between cognition of a Youth's opinion about good friends' qualifications and personal influence factors of seventh-grade students in Bangkok

Method: One thousand and eighteen seventh-grade students from 3 schools in the Department of Psychiatry, Siriraj Hospital 's School Mental Health Program who were allowed by their parents and were suitable for the test were asked to complete 3 questionnaires about demographic data, their cognition about good friends and their religious activities. Their cognition about good friends was measured by a test that asking about stimulated situations and their problem solving cognition. Descriptive statistics were applied.

Results: Most of subjects were 12-13 years old. 80.3 % of students did Buddhism activities at home and school. The mean score of opinion about good friends qualification is 112.4 (70.6% of total scores). Factors which influence the means difference were grade, sex, school, frequency of meditation, participation in religious activities in school, number of siblings, family income, reading Dhamma books, participation in Buddhist club, having been ordained, praying, watching or listening to Dhamma, age, and maternal status ($p < 0.05$). Strong influence factors were sex, grade, school and frequency of meditation ($F = 28.860, 17.031, 8.255$ and 4.428 respectively)

Conclusion: The study found that most of the subjects do Buddhist activities (80.3 %) and have good mean score (70.6%). The cognition about good friends were related to grade, sex, school, frequency of meditation, participation in religious activities in school, number of siblings, family income, reading Dhamma books, participation in Buddhist club, having been ordained, praying, watching or listening to Dhamma, age, and maternal status. Strong influence factors were sex, grade, school and frequency of meditation.

J Psychiatr Assoc Thailand 2010; 55(2): 133-142

* Department of Psychiatry Siriraj Hospital, Mahidol University

Melvin D. Levine กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการความเป็นอิสระ ต้องการที่จะแยกจากพ่อแม่ จากแต่เดิมที่อาจจะสนิทกับพ่อแม่มาก มองพ่อแม่ว่าเป็นฮีโร่ เป็นแบบอย่าง แต่พอเข้าวัยรุ่นมุมมองจะเริ่มเปลี่ยนไป เด็กวัยรุ่นจะหันเหไปสนิทกับเพื่อนมากขึ้นต้องการการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ทำอะไรที่เหมือนๆ กัน และเป็นที่ยอมรับภายในกลุ่ม¹ จากงานทบทวนวรรณกรรมของ Dale¹¹ และคณะ พบว่าเพื่อนมีความสำคัญต่อเด็กทั้งทางด้านความคิด อารมณ์ ทักษะในการเข้าสังคม การสร้างความสัมพันธ์ ทักษะการสื่อสาร การควบคุมอารมณ์ การทำงานเป็นกลุ่ม การเลียนแบบอย่าง การเห็นใจคนอื่น ความเมตตา การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การยอมรับซึ่งกันและกัน การส่งเสริมภาวะผู้นำ และความคิดสร้างสรรค์ ในอีกแง่หนึ่งการที่ถูกปฏิเสธจากเพื่อนกลุ่มหนึ่งทำให้มีโอกาสไปรวมตัวกันกับเพื่อนที่อยู่ในกลุ่มที่ไม่ดี ก่อให้เกิดปัญหาพฤติกรรมและปัญหาอาชญากรรมได้

สำหรับปัญหาวัยรุ่นในประเทศไทย ได้มีผู้ทำการศึกษาในเด็กอายุ 12-18 ปี พบว่าเด็กวัยรุ่นไทยมีปัญหาเรื่องการเลียนแบบสื่อ ปัญหาการคบเพื่อนและปัญหาการปรับตัว รายงานอีกชิ้นหนึ่งที่ระบุถึงปัญหาเรื่องการคบเพื่อนกับวัยรุ่นคือการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยทางจิตสังคมกับความก้าวร้าวของวัยรุ่นในสถานศึกษา”² ที่ทำการศึกษาในนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 (ปวช. 3) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 จากสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 1-12 จำนวน 5,756 คน พบว่า กลุ่มวัยรุ่นที่มีการคบเพื่อนที่เหมาะสมน้อยจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่า และการคบเพื่อนอย่างเหมาะสมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน ดังนั้นจากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่ากลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อเด็กวัยรุ่นค่อนข้างมากและเป็นปัจจัยที่สำคัญอันหนึ่งในการกำหนดพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่น รวมถึง

พฤติกรรมเสี่ยง ดังนั้นการให้ความสำคัญและความสนใจต่อการคบเพื่อนของเด็กวัยรุ่นจึงมีความสำคัญ เพราะจะเป็นตัวช่วยให้เข้าใจความคิด พฤติกรรม และเหตุผลของวัยรุ่น

เหตุดังกล่าวจึงทำให้ทางผู้วิจัยสนใจศึกษาจริยธรรมด้านกัลยาณมิตรซึ่งเป็นคุณธรรมสำคัญประการหนึ่งในเด็กวัยรุ่น แต่ข้อมูลดังกล่าวนี้ยังไม่ได้รับการศึกษามากนักในประเทศไทย

กัลยาณมิตร หมายถึง บุคคลที่เพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติที่จะสั่งสอน แนะนำ ชี้แจง ชักจูง ช่วยบอกช่องทาง หรือเป็นตัวช่วยให้ผู้อื่นดำเนินไปในมรรคาแห่งการฝึกอบรมอย่างถูกต้อง ตลอดจนเป็นเครื่องอุดหนุนเกื้อกูลกัน ให้เจริญก้าวหน้าไปด้วยดี ในการศึกษา อบรม การครองชีวิต การประกอบกิจการและปฏิบัติธรรม³

กัลยาณมิตรประกอบไปด้วย⁷

1. มิตรอุปการะ หมายถึง บุคคลที่ประพฤติปฏิบัติต่อเพื่อนด้วยความช่วยเหลือดูแลไม่ให้ ใครมาทำร้ายร่างกายและทรัพย์สินของเพื่อน ตลอดจนการเสียสละทรัพย์สินเพื่อช่วยเหลือเพื่อนอย่างเต็มที่ มีลักษณะ 4 อย่างคือ ป้องกันภัยเพื่อนผู้ประมาทแล้ว ป้องกันทรัพย์ของเพื่อนผู้ประมาทแล้ว เมื่อมีภัยก็เป็นที่ยังอาศัยได้ ให้ทรัพย์เกินกว่าที่ออกปากขอ
2. มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข หมายถึง บุคคลที่ประพฤติปฏิบัติต่อเพื่อนด้วยการไม่ปิดบัง อำพรางสิ่งต่างๆ ไม่มีลับลมคมใน รักษาความลับของเพื่อน แม้ถึงคราววิบัติก็พยายามช่วยหาหนทางแก้ไขให้หลุดพ้นไปด้วยดี มีลักษณะ 4 อย่างคือ เปิดเผยความลับของตนให้แก่เพื่อน ปิดบังความลับของเพื่อนไม่ให้แพร่งพราย ไม่ละทิ้งในยามวิบัติ อาจสละชีพของตนแทนเพื่อนได้
3. มิตรแนะนำประโยชน์ หมายถึง บุคคลที่ประพฤติปฏิบัติต่อเพื่อนโดยแนะนำให้ ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม ชี้แจงโทษของการทำชั่ว ตลอดจนแนะนำ

ความรู้ใหม่ๆ ไม่ว่าจะเป็นการประกอบอาชีพหรือทางที่ทำให้ไปสู่ความสงบสุข มีลักษณะ 4 อย่างคือ ห้ามไม่ให้ทำชั่ว ให้ตั้งอยู่ในความดี ให้ฟังในสิ่งที่ไม่เคยฟัง บอกทางสวรรค์ให้

4. มิตรมีใจรัก หมายถึง บุคคลที่ประพฤติปฏิบัติต่อเพื่อนด้วยความจริงใจมีความเป็นห่วงเป็นใยอยู่เสมอไม่ว่าเพื่อนจะสุขหรือทุกข์ และช่วยพูดส่งเสริมเพื่อนในทางที่ดี มีลักษณะ 4 อย่างคือ ทุกข์ขี้ ด้วย สุขขี้ ด้วย ได้เถียงคนที่พูดดีเถียงเพื่อน รับรองคนที่พูดสรรเสริญเพื่อนในทางที่ดี

วิธีการดำเนินโครงการ

1. รูปแบบการศึกษาวิจัย (study design)

เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาภาคตัดขวาง (cross sectional descriptive study)

2. ประชากรที่ศึกษา (study population)

เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างศึกษากระจายตามตัวแปรเพศ ได้ทำการศึกษาใน 3 โรงเรียนซึ่งอยู่ในโครงการสุขภาพจิตโรงเรียน ของสาขาวิชาจิตเวชเด็กและวัยรุ่น ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2549 ดังนี้ โรงเรียนชายล้วน จำนวนประมาณ 600 คน โรงเรียนหญิงล้วน จำนวนประมาณ 400 คน โรงเรียนสหศึกษา จำนวนประมาณ 400 คน

เกณฑ์การคัดเลือกประชากรที่ศึกษา (selection criteria)

เกณฑ์รับเข้าศึกษา (inclusion criteria)

1. นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนชายล้วน โรงเรียนหญิงล้วน และโรงเรียนสหศึกษาที่ยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย ปีการศึกษา 2549
2. ได้รับอนุญาตจากผู้ปกครองโดยชอบธรรมให้เข้าร่วมโครงการวิจัย

เกณฑ์คัดออกจากการศึกษา (exclusion criteria)

มีปัญหาสุขภาพหรือปัญหาด้านการเขียน-การอ่านที่ไม่สามารถทำแบบทดสอบได้

วิธีการเก็บข้อมูล

1. ส่งเอกสารชี้แจงข้อมูลการศึกษาและเอกสารให้ความยินยอมร่วมการศึกษาให้แก่ผู้ปกครองและนักเรียน ก่อนเริ่มทำการเก็บข้อมูลเป็นเวลาประมาณ 1 สัปดาห์

2. นักเรียนจะได้รับแจกแบบสอบถามให้ทำตามลำพังโดยอิสระ โดยให้นักเรียนนำไปทำในช่วงเวลาว่างจากชั่วโมงเรียน โดยนักเรียนกรอกแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด โดยใช้เวลาประมาณ 45 นาที แล้วส่งคืนอาจารย์แนะแนว

3. ผู้วิจัยเข้าไปเก็บแบบสอบถามคืนจากอาจารย์แนะแนว

แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว (dermographic data)
2. แบบสำรวจพฤติกรรมทางศาสนา
3. แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านกัลยาณมิตร^๑ จำนวน 80 ข้อ โดยแบ่งเป็น 4 ชุดๆ ละ 20 ข้อ โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแต่ละชุดเท่ากับ 0.767, 0.797, 0.845, 0.832 และค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ 0.93 ความเที่ยงตรงตามสภาพ (concurrent validity) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแบบทดสอบแต่ละด้านกับแบบทดสอบทั้งฉบับมีค่าเป็นบวกทุกค่า โดยมีค่าตั้งแต่ 0.77 ถึง 0.88 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. Descriptive statistics: frequency, percent, mean, std.deviation, t-score
2. การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรด้วยสถิติด้วย : independent t-test และ one-way ANOVA, post hoc analysis ด้วย Bonferroni หรือ Tamhane

3. การหาค่าความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคะแนนความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านกัลยาณมิตรกับข้อมูลส่วนตัวและพฤติกรรมศาสนาด้วย univariate analysis of variance GLM (general linear model)

4. การวิเคราะห์ปัจจัยคู่อื่นๆ ที่เป็น non parametric ด้วย Pearson chi -square test, post hoc analysis ด้วย non parametric Mann-Whitney U test

ผลการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนทั้ง 3 โรงเรียนจำนวน 1,400 คน มีนักเรียนที่ยินดีเข้าร่วมโครงการวิจัยและตอบแบบสอบถามส่งกลับคืนมาทั้งหมด 1,110 ชุด โดยในจำนวนนี้ มีแบบสอบถามที่ตอบคำถามไม่สมบูรณ์ จึงทำให้เหลือข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์จำนวน 1,018 ชุด คิดเป็นร้อยละ 91.7 ของแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมาทั้งหมด โดยเป็นนักเรียนจากโรงเรียนชาย นักเรียนจากโรงเรียนสหศึกษา และนักเรียนจากโรงเรียนหญิง จำนวน 479, 231 และ 308 คน ตามลำดับ อัตราส่วนเพศชายต่อหญิง เท่ากับ 598 ต่อ 419 คน คะแนนความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านกัลยาณมิตร เท่ากับ 112.4 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 24.5 คะแนน คิดคะแนนเป็น t-score ได้เท่ากับ 50

ด้านพฤติกรรมทางศาสนาพบว่านักเรียนร้อยละ 80.3 ปฏิบัติพฤติกรรมทางศาสนาบางครั้งถึงบ่อยครั้ง พบว่าปัจจัยของข้อมูลพื้นฐานที่ทำให้คะแนนเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญคือ เกรดเฉลี่ย เพศ โรงเรียน จำนวนพี่น้อง การเข้าชมรมพุทธศาสนา รายได้ต่อเดือน อายุเด็ก และการศึกษาของมารดา ส่วนปัจจัยทางพฤติกรรมทางศาสนาที่ทำให้คะแนนเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือการนั่งสมาธิ, การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา การสวดมนต์ และพฤติกรรมการเล่นเทียน (ตารางที่ 1 และ 2)

เมื่อวิเคราะห์ด้วย post-hoc analysis โดยใช้ Bonferroni หรือ Tamhane พบว่าปัจจัยที่ยังคงมีผลต่อ

ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยคือ เกรดเฉลี่ย เพศ โรงเรียน การนั่งสมาธิ จำนวนพี่น้อง การเข้าชมรม รายได้ ต่อเดือน การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา การสวดมนต์ และอายุเด็ก ตามลำดับ และเมื่อวิเคราะห์ต่อด้วย univariate analysis of variance เพื่อหาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อคะแนนความคิดเห็นทางจริยธรรม พบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างมีนัยสำคัญคือ เพศ เกรดเฉลี่ย โรงเรียน พฤติกรรมการนั่งสมาธิ และการเข้าร่วมชมรมหรือวิชาเลือกทางพุทธศาสนา (p-value < 0.001)

เด็กนักเรียนส่วนใหญ่ของโรงเรียนสหศึกษา ทำคะแนนได้อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าอีก 2 โรงเรียน ซึ่งเมื่อนำมาวิเคราะห์ โดยวิธี Pearson chi-square test และนำมาวิเคราะห์เป็นคู่ต่อโดยใช้ non parametric Mann-Whitney U test พบว่านักเรียนโรงเรียนสหศึกษา มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่อเดือนของครอบครัวต่ำกว่าอายุของบิดามารดาน้อย การศึกษาของบิดาและมารดาไม่สูง สถานภาพของบิดาและมารดาเป็นหม้าย/หย่ามากกว่าคู่ และตัวเด็กนักเรียนเองพบว่ามึระดับเกรดเฉลี่ยที่ต่ำ มีพฤติกรรมกรนั่งสมาธิที่ต่ำกว่าเมื่อเทียบกับอีก 2 โรงเรียน

วิจารณ์

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ากลุ่มตัวอย่าง เป็นเด็กวัยรุ่นตอนต้นมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านกัลยาณมิตรอยู่ในระดับปานกลาง (T-score = 50)

ปัจจัยที่มีผลต่อคะแนนเฉลี่ยคือเกรดเฉลี่ย เพศ โรงเรียน การนั่งสมาธิ จำนวนพี่น้อง การเข้าชมรม รายได้ ต่อเดือน การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา การสวดมนต์ และอายุเด็ก ตามลำดับ ซึ่งแต่ละปัจจัยสอดคล้องกับงานวิจัยต่างๆ ดังนี้ ปัจจัยเรื่องเพศ สอดคล้องกับงานวิจัย ของดวงเดือน พันธุมนาวิน^๓ ที่กล่าวว่านักเรียนเพศหญิงที่อยู่ในโรงเรียนเอกเพศและโรงเรียนสหศึกษามีแนวโน้มในการคบเพื่อนที่มีลักษณะความประพฤติดี

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านกัลยาณมิตร, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่านัยสำคัญทางสถิติ โดยจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูล	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	p-value
1. เพศ				
ชาย	598	107.7	22.1	<0.001*
หญิง	419	119.3	26.1	
2. โรงเรียน				
ชายล้วน	479	111.4	21.2	<0.001*
สหศึกษา	231	102.4	23.6	
หญิงล้วน	308	121.6	26.8	
3. เกรตเฉลี่ย				
1.0-2.0	33	97.0	22.1	<0.001*
2.1-2.9	190	98.0	20.4	
3.0-4.0	769	116.0	24.1	
4. อายุ (ปี)				
11	40	110.4	23.5	0.03*
12	674	112.9	24.7	
13	244	112.0	24.2	
14 ปีขึ้นไป	21	97.2	23.9	
5. จำนวนพี่น้อง (คน)				
1	184	114.6	23.9	<0.001*
2	457	113.7	24.9	
3	257	112.5	24.1	
≤4	84	102.0	22.3	
6. ลำดับบุตร				0.21
7. อายุบิดา				0.74
8. สถานภาพสมรสบิดา				0.38
9. อาชีพบิดา				0.17
10. ระดับการศึกษาบิดา				0.79
11. อายุมารดา				0.30
12. สถานภาพสมรสมารดา				0.81
13. อาชีพมารดา				0.49

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านกัลยาณมิตร, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่านัยสำคัญทางสถิติ โดยจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	p-value
14. ระดับการศึกษามารดา				0.02*
ประถมศึกษา	214	112.3	24.5	
มัธยมศึกษาตอนต้น	95	107.5	25.1	
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	177	116.7	24.7	
ปวส./ปวท./อนุปริญญา	136	112.9	25.3	
ปริญญาตรี	279	112.9	23.4	
สูงกว่าปริญญาตรี	79	111.7	24.1	
อื่นๆ	9	94.1	17.9	
15. บุคคลที่เป็นผู้ปกครอง (ไม่อยู่กับพ่อแม่)				0.46
16. อายุผู้ปกครอง				0.19
17. สถานภาพสมรสผู้ปกครอง				0.31
18. อาชีพผู้ปกครอง				0.77
19. ระดับการศึกษาผู้ปกครอง				0.78
20. รายได้ของครอบครัวต่อเดือน				0.002*
< 3,000 บาท	39	100.3	26.6	
3,001-8,000 บาท	137	107.5	23.5	
8,001-10,000 บาท	145	114.5	25.5	
10,001-50,000 บาท	370	114.1	24.7	
50,001-100,000 บาท	178	112.2	22.9	
> 100,000 บาท	77	115.2	23.0	

ตารางที่ 2 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่านัยสำคัญทางสถิติ ของคะแนนและความสัมพันธ์
กับพฤติกรรมทางศาสนาของกลุ่มตัวอย่าง

พฤติกรรมทางพุทธศาสนา	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	p-value	ร้อยละของพฤติกรรม
ด้านพิธีกรรม			0.02*	
1. สวดมนต์ที่บ้านโดยเฉลี่ย	322	114.0		34.1
- บ่อยครั้ง (4-7 วันต่อสัปดาห์)	443	113.9		47.0
- ทำบ้าง (1-3 วันต่อสัปดาห์)	178	108.2		18.9
- ไม่ทำเลย			0.53	
2. ทำบุญตักบาตร			0.05*	
3. เคยไปเรียนเทียนที่วัดในวันสำคัญทางศาสนา				
- บ่อยครั้ง (มากกว่า 2 ครั้งต่อปี)	605	114.4		21.9
- ทำบ้าง (บางปี หรือปีละ 1 ครั้ง)	264	110.8		67.7
- ไม่ทำเลย	46	107.8		10.4
4. เคยร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่โรงเรียนจัด เช่น การบวชเนรภาคฤดูร้อน, การฟังพระเทศน์, การร่วมทำบุญตักบาตร, การจัดนิทรรศการทางศาสนา, จัดชบวนแห่เทียนพรรษา			0.003*	
- บ่อยครั้ง (มากกว่า 2 ครั้งต่อปี)	588	115.0		63.6
- ทำบ้าง (บางปี หรือปีละ 1 ครั้ง)	222	110.9		24.0
- ไม่ทำเลย	114	107.4		12.3
5. เคยเข้าร่วมชมรม/วิชาเลือก พุทธศาสนาในโรงเรียน			0.001*	
- เป็นสมาชิก	138	109.8		15.1
- เคยเป็นหรือเคยคิดสมัครสมาชิกแต่ปัจจุบันไม่ได้เป็น	417	116.2		45.6
- ไม่สนใจเข้าชมรม	360	110.5		39.3
พฤติกรรมทางธรรม				
6. ฟังเทศนาธรรมที่วัด			0.14	
7. ชม/ฟังรายการ ธรรมเทศนา โดยผ่านทาง สื่อโทรทัศน์/วิทยุ หรือเทปธรรมะ			0.14	
8. อ่านหนังสือ/วารสารธรรมะหรือเกี่ยวกับ ศาสนา (มิใช่ตำราเรียนในหลักสูตร)			0.13	
การปฏิบัติธรรม				
9. นั่งสมาธิ			<0.0017*	
- บ่อยครั้ง (มากกว่า 1 ครั้งต่อเดือน)	715	115.5		77.1
- ทำบ้าง (มากกว่า 1 ครั้งต่อปี)	187	103.8		20.2
- ไม่ทำเลยตลอด 1 ปีที่ผ่านมา	25	108.3		2.7
10. เคยบวชเนร หรือ ถือนิสสัยที่วัด / สถานปฏิบัติธรรม			0.76	

* แสดงถึงความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ p-value < 0.05

แถบสีเหลือง แสดงถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านกัลยาณมิตร

ส่วนปัจจัยเรื่องเกรดเฉลี่ยสอดคล้องกับการศึกษาของ สบโชค พูลนวม ซึ่งได้ศึกษาผลของความสัมพันธ์ระหว่างความซื่อสัตย์กับความรู้สึกรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 4 จำนวน 886 คน โดยกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาเป็นนักเรียนในกรุงเทพฯและต่างจังหวัด ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงได้คะแนนความซื่อสัตย์สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและการศึกษาความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ในเด็กวัยรุ่น ของทิฆัมพร ธีรวงษ์ชัยพบว่า ความแตกต่างของเกรดเฉลี่ยมีผลต่อระดับคะแนนความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์

ปัจจัยด้านโรงเรียนที่มีผลต่อคะแนนเฉลี่ยนั้นอาจเป็นผลจากการที่ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรในเรื่องเพศที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัจจัยด้านจำนวนพี่น้องที่มีจำนวนพี่น้องที่มากกว่าเท่ากับ 4 คน รายได้รวมของครอบครัว ที่น้อยกว่า 3,000 บาทต่อเดือน หรือการที่พบว่านักเรียนโรงเรียนสหศึกษากลุ่มตัวอย่างมาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่อเดือนของครอบครัวต่ำ อายุของบิดามารดาน้อย การศึกษาของบิดาและมารดาไม่สูง สถานภาพของบิดาและมารดาเป็นหม้าย/หย่ามากกว่าคู่ ซึ่งบ่งบอกถึงระดับเศรษฐกิจที่ต่ำกว่า พบว่านักเรียนกลุ่มนี้มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างจากกลุ่มอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกันกับเรื่องการศึกษาของ Moffit ที่ระบุว่ากลุ่มที่มี IQ ต่ำมักมาจากสิ่งแวดล้อมที่มีเศรษฐกิจต่ำและจำนวนพี่น้องมาก ซึ่งส่งผลให้เด็กมีปัญหาต่อต้านและปัญหาพฤติกรรม การเป็นแบบอย่างพฤติกรรมที่ไม่ดีและมีปัญหาด้านคุณธรรม ซึ่งส่งผลกระทบต่อถึงสภาพการดูแลเด็กที่อาจไม่ได้ให้ความใกล้ชิดหรือการอบรมสั่งสอนอย่างใกล้ชิดหรือเป็นแบบอย่างทางคุณธรรมแก่เด็ก

ปัจจัยด้านพฤติกรรมทางศาสนาพบว่า กลุ่มนักเรียนโดยส่วนใหญ่จะปฏิบัติกันอยู่ที่ระดับกลางๆ โดยพบว่านักเรียนนิยมปฏิบัติกิจกรรมเหล่านี้ในวันสำคัญ

ทางศาสนาซึ่งเหตุผลอาจสืบเนื่องจากกลุ่มโรงเรียนที่ทำการศึกษาคือโรงเรียนพุทธและกลุ่มตัวอย่างส่วนมากนับถือพุทธศาสนาจึงทำให้เด็กนักเรียนได้มีโอกาสปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาที่โรงเรียนจัด เนื่องในวันสำคัญหรือจัดขึ้นในวันที่มีการเรียนการสอนพุทธศาสนา

ข้อจำกัด

1. เนื่องจากการศึกษานี้เป็นการวัดเฉพาะด้านความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านกัลยาณมิตร ของวัยรุ่นไม่สามารถวัดด้านพฤติกรรม ข้อมูลที่ได้จากการที่กลุ่มตัวอย่างศึกษาตอบแบบสอบถามนั้น เป็นตามความคิดเห็นขณะเวลาที่ทำแบบสอบถาม ซึ่งมีโอกาสที่ผู้ตอบแบบสอบถามอาจตอบไม่ตรงกับความคิดที่แท้จริงหรือพฤติกรรมตามความเป็นจริงได้
2. งานศึกษาวิจัยไม่ได้ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างจากกลุ่มประชากรทั่วไป ดังนั้นจึงไม่สามารถเป็นตัวแทนของนักเรียนในชั้นระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้งหมดได้

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะความคิดเห็นทางจริยธรรมด้านกัลยาณมิตรของวัยรุ่น ควรมีการศึกษาที่สามารถประเมินด้านพฤติกรรมทางจริยธรรมร่วมด้วยหรือให้รายละเอียดของเหตุผลในการเลือกคิดหรือปฏิบัติเพื่อการประเมินตรงความเป็นจริงมากขึ้น
2. ควรมีการศึกษาความคิดเห็นหรือพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านคุณธรรมอื่นๆ เช่น ด้านความอดทน ความเมตตากรุณา ความมีวินัย
3. ในนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาเรื่องเศรษฐกิจต่ำควรได้รับการช่วยเหลือเรื่องการศึกษา การทำกลุ่ม ชักจูงให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนาโดยอาศัยเพื่อนและครู และให้ความรู้ทางคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งอาจจัดผ่านกิจกรรมของทางโรงเรียน เพื่อเป็นการช่วยเหลือเด็กให้มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. ชมรมจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น. ตำราจิตเวชเด็กและวัยรุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัท ปียอนด์ เอ็นเทอร์ไพรซ์ จำกัด; 2545 : 24-25.
2. ณรงค์รักษ์ ต่อศรีเจริญ วามตา จินดามาศย์ อภิญญา สุวลีรัตน์ ยาใจ เพชรสงฆ์ ฎิฎะณัฐ อิงคุณานนท์ และกิตติศักดิ์ จิตรภักดี. ปัจจัยทางชีวสังคมที่มีอิทธิพลต่อเจตคติในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. รายงานการวิจัย วท.บ. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2549.
3. ดวงเดือน พันธุนาวิณ บุญยิ่ง เจริญยิ่ง. งานวิจัยเชิงสำรวจ. อิทธิพลของสังคมต่อทัศนคติของวัยรุ่น; 2517.
4. ทิศนา เขมมณี และคณะ. หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2535: 37-39.
5. พระธรรมปิฎก ปอ. ประยุตต์ ปยุตโต. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม พิมพ์ครั้งที่ 12 กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; 2546
6. ศรีธรรม ธนะภูมิ. พัฒนาการทางอารมณ์และบุคลิกภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์; 2535: 40-43.
7. ศูนย์พระสงฆ์นักเผยแผ่ธรรมเพื่อพัฒนาสังคม. คู่มือธรรมศึกษาขั้นตรี พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ, 2547.
8. สุพัตรา บุญญานภาพพงศ์. ปัจจัยที่มีผลต่อค่านิยมทางเพศของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ (วท.ม.). กรุงเทพฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2547.
9. สุวรรณาวชิรปราการสกุล. “การสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านกัลยาณมิตร สำหรับเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” ในปริญญาพนธ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร; 2533.
10. Cerel J, Roberts TA, Nilsen WJ. Peer suicidal behavior and adolescent risk behavior. J Nerv Ment Dis 2005; 193(4):237-43.
11. Hay DF, Payne A, Chadwick A. Peer relations in childhood; 2004:84-208.
12. Henrich CC, Brookmeyer KA, Shrier LA, Shahar G. Supportive relationships and sexual risk behavior in adolescent: and ecological - transactional approach. J Pediatr Psychol 2006; 31(3):286-97.
13. Henry KL, Slater MD, Oetting ER. Alcohol use in early adolescent: the effect of changes in risk taking, perceived harm and friends alcohol use. J Stud Alcohol 2005; 66(2): 275-83.
14. Lewis M. Child and Adolescent psychiatry comprehensive text book; third edition; 2000.
15. Rutter M, Taylor E. Child and Adolescent Psychiatry, fourth edition; 2002.
16. Crosnoe R, Needham B. Holism, Contextual Variability, and the Study of Friendships in Adolescent Development. Child development 2004; 76(1):264-279.
17. Taylor JE, Conard MW, Koetting O’Byrne K, Haddock CK, Poston WS. Saturation of tobacco smoking models and risk of alcohol and tobacco use among adolescents. : J Adolesc Health 2004; 35(3):190-6.